

MUUMI

Sarjakuva-muumin synty

Atos Wirtasen ollessa Ny Tid-lehden päätoimittajana 1940-luvun loppupuolella hän kysyi haluaisinko tehdä lehden sarjakuvaa. Minä vastasin myöntävästi.

Koska en siihen aikaan ollut seurannut sanomalehtisarjakuvia, niin ymmärsin väärin suurimman osan, erityisesti puhekuplioiden ideasta ja toimitin piirroksia otsikoilla: "jatkosarja, jatkoa seuraa". Replikkien sijaan kirjoitin eräänlaisen kertomuksen jokaisen kuvan alle.

"Muumipeikko ja maailmanloppu" oli vain 26 riviä pitkä alusta aina onnelliseen loppuun asti. Sarjaa tehtiin sitä mukaa kun

lehti ilmestyi. Siihen aikaan ei ollut ajatustakaan jostakin "stock in hand" -periaatteesta. Pikemminkin puhuttiin sarjan lyhentämisestä; lukijat olivat soittaneet vihaisina ja sanoneet, että sarja oli kapitalistinen. Mm. Muumipappa luki Monarkistilehteä (mutta Luojan kiitos hän sai si-linterihatun vasta myöhemmin). "Piirrä sinä vaan, sanoi Atos, ja nauroi lämmintä sydämellistä nauruaan. Niille tekee vain hyvää suuttua! Mutta ehkä me emme ota vähään aikaan uutta sarjaa."

Atoksen sarjakuva oli mukailtu lastenkirjastani Muumipeikko ja pyrstötähti.

Paljon myöhemmin tulin vakavasti mukaan sarjakuvamaailmaan puhekuplineen ja kaikkein Fleet Streetin speaktaakkeleineen.

Mutta silloin kaikki oli hyvin erilaista kun Atos Wirtanen soitti ja kysyi: "No miltä näyttää? Onko seuraava sarja valmis?"

Ja minä vastasin vain: "Minä olen ajatellut laskea pyörremyrskyn valloilleen, mutta en ole vielä tänään ehtinyt..."

"Hyvä, hyvä," sanoi Atos. "Lukijat saavat odottaa! Minä kirjoitan vain että 'jatkuu seuraavassa numerossa', se on niille oikein."

Tove Jansson

MUUMI = IMMANUEL KANT!

Ensimmäinen muumipeikko syntyi kauan ennen Muumikirjoja ja Muumi-sarjakuvia. Tove Jansson muistelee ensimmäisen Muumin syntyä: "Kuulostaa hieman kaukaa haetulta, että ensimmäinen muumipeikko olisi Immanuel Kantin karrikatyyri, mutta näin kuitenkin on. Meillä oli ulkokuone, joka oli koristeltu tavalliseen tapaan joululehdistä otetuilla kauniilla kuvilla, vitseillä, aforismeilla, sitaateilla... me kirjoitimme sitten omia miellemiämme seinille ja yritimme olla syvällisiä. Veljeni Per Olov teki väitteen, minä olin häntä vastaan ja me keskustelimme koko kesän vuoronperään jostain tärkeästä, kauan sitten unohdetusta. Hänen viimeinen todistelunsa, Kant-sitaatti, oli niin vastaansanomaton, että minun ainoa vastausmahdollisuuteni oli piirtää niin ruma hahmo kuin osasin ja kirjoittaa sitten alle: Kant! siis ensimmäinen muumipeikko."

Tove Janssonin ajatuksia muumikirjojen ilmapiirin siirtämisestä sarjakuvaan ja sarjakuvantekemisestä muutenkin

Me yritimme jatkaa samalla ajatusmaailmalla, mutta sanomalehtisarjakuvahan on kokonaan toinen ilmaisumuoto; se mitä halutaan sanoa on tiivistettävä muutamaan pieneen kuvaan ja vähäiseen tekstiin. Ja The Evening News oli hyvin tarkka välttämättömästä "jännitysmomentista". Meidän on vietävä käsittelyä eteenpäin, nopeasti. Lukija on jätettävä jännitykseen. Seuraavan aamukahvin ääressä hän saa tietää kuinka oikein käy. Lisää vauhtia. Siis mikäli lukija ei ole täysi aasi hänen pitäisi ymmärtää, että sopimukseen sidottu piirtäjä ei saa ottaa hengittä hahmojaan, joten ne selviävät siis aina; joka tapauksessa paremmin kuin sarjakuvapiirtäjä. Mutta jännitystä on oltava mihin hintaan hyvänsä.

Itse asiassa sarjakuvapiirtäjällä on varsin suuri vastuu, vastuu, josta hänen pitäisi olla tietoinen. Ajatelkaa kuinka kauan paljon ihmisiä lukee sarjakuvia, esimerkiksi The Evening Newsin painos oli kahdeksan miljoonaa. Piirtäjä voi, huomaamatta, vaikuttaa heihin kerran päivässä vuosi vuoden jälkeen. Sarjakuvan ei tarvitse edes olla jännittävä, se voi saada ihmiset miettimään, ajattelemaan jotain aivan uutta, sarjakuva voi varoittaa - tai lohduttaa ja antaa lukijalle voimia yrittää kaikesta huolimatta - tai se voi tehdä hänet vihaiseksi silloin kun suuttumusta tarvitaan - koko joukon tärkeitä asioita - mutta jotka niin helposti jätetään syrjään varsinkin silloin kun piirtäjä väsyä niin paljon, että hän laskee kuinka monta vuotaa hänellä on sopimusta jäljellä. Joka tapauksessa toivon, että se, mitä muumipeikon mahdollisesti voidaan ajatella edustavan, löytyy sieltä täältä myös Muumi-sarjakuvista.

Tove Jansson

1946